

הכנסת

הכנסת העשרים
מושב שני

פרוטוקול מס' 168
מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
יום שני, י"ח באדר ב' התשע"ו (28 במרץ 2016), שעה 11:35

סדר היום:

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014

נכחו:

חברי הוועדה:

ניסן סלומינסקי – היו"ר
מיכאל אורן
זאב בנימין בגין
יעל גרמן
אורי מקלב
רויטל סויד
אוסאמה סעדי
נורית קורן
מיכל רוזין

חברי הכנסת:

יגאל גואטה
חיים ילין
יעל כהן-פארן
רועי פולקמן

מוזמנים: Error! Not a valid link.
לרשימת השדלנים שנכחו בדיון – ראו ב[קישור](#) זה.

ייעוץ משפטי:

נועה ברודסקי-לוי

מנהל הוועדה:

אסף פרידמן

רישום פרלמנטרי:

הדס צנוירט

הכנסת

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014

היו"ר ניסן סלומינסקי:

שלום רב, אני מתכבד לפתוח את הישיבה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו התנינו את קבלת החוק לעניין הלבנת הון בכך שהנחיות היועץ המשפטי ייכתבו משותף על-ידי הייעוץ המשפטי לוועדה שלנו ומשרד המשפטים, ואכן נכתבו כאלה. אני חושב שההישג הוא יפה מאוד. אני חשבת שחשוב, לשם העתיד וגם לשם הפומביות, שאלעזר יקרא את ההנחיות, כפי שנוסחו, לפרוטוקול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אוקיי, אבל לא נוכל לעשות עכשיו, משתי סיבות – אל"ף, כי אלעזר לא נמצא פה – הוא בדפוס; ובי"ת, אנחנו צריכים להצביע על החוק הזה של כשרות משפטית. ב-12:00 חלק מהאנשים יצטרכו ללכת. נמצא הזדמנות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בדיוק. ביום-יומיים הקרובים, ואז גם תנוח דעתם של החברים, שנעשתה פה מלאכה נאמנה. טוב שיהיה בפרוטוקול.

נועה ברודסקי-לוי:

יש לנו כמה נושאים. קודם כל, החלטת פיצול, לפצל את סעיף 33 להצעת החוק כדי להמשיך ולדון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

את זה נשאר בצד רגע.

נועה ברודסקי-לוי:

רק אגיד כמה דברים שתיקנו אחרי הדיון, שהתבהרו, ורציתי להבהיר. קודם כל, לעניין תרומות, הנושא של הסמכה מפורשת. רצינו להבהיר שאם לא היתה הסמכה מפורשת, גם בית המשפט לא יכול לאשר מתן תרומה.

דיברנו על החלפת המונח חסוי, ודיברנו על כך שיש השלכות, גם לגבי התקנות, שאנחנו לא מתקנים בחקיקה ראשית כמובן, ולכן אנחנו מוסיפים הוראה שקובעת שהפירוש של זה ימשיך להיות כפי שזה היה. קבענו הוראה בעניין הזה.

לגבי פקיעה גם של יפוי כוח וגם של אפוטרופסות – היה תיקון שעשינו אתמול לגבי העברת כל המסמכים ליורשים בעת פטירה של הממנה או של האדם שמונה לו אפוטרופוס. רצינו להבהיר שאנחנו חוזרים לנוסח שמעבירים רק את המסמכים לגבי הנכסים ולא לגבי דברים אחרים על האדם.

דבר חשוב – הנושא של התמיכה בקבלת החלטות. עלתה אתמול בדיון בוועדה שאלה – אנחנו חשבנו שראוי יותר לקבוע שהוועדה תחליט עכשיו שזה ייכנס לתוקף תוך שנתיים, ושר המשפטים בהסכמת שר האוצר ושר הרווחה יוכלו להקדים את זה בצו, והנוסח הממשלתי היה אחר, כלומר שיקבעו בצו - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה אותו דבר. אנחנו מכניסים על דעתכם, בסדר?

הכנסת

נועה ברודסקי-לוי:

אקריא. תחילתו של סעיף 67 לחוק העיקרי – זה הנוסח של קבלת ההחלטות - כנוסחו בחוק זה – לרבות האפשרות לקבלת - - בסעיף 33א(3) יהיה שנתיים מיום פרסומו, ואולם שר המשפטים בהסכמת שר הרווחה והשירותים החברתיים ושר האוצר רשאי לקבוע בצו מועד מוקדם יותר, ועד לתחילתו של סעיף זה - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מקובל. רבותי, יש לנו הסכמה על הכול. יש רק נושא אחד שאני רוצה להעלות אותו, ושוב – תלוי בכס, הנושא של השמיעה של האדם, השמיעה שלו בבית המשפט. החוק היום אומר שבית המשפט צריך לשמוע את החסוי – כך כתוב בחוק – או את האדם, לפני שהוא קובע. בפועל זה ב-50% מהמקרים לא מתבצע, עם הסברים אחרים, שהרופאים נותנים – אומרים שהוא לא מבין; אלא אם כן הוא לא מבין. היום זה לא מתממש, כי הרופאים נותנים היתרים. אולי זאת הסיבה, שאומרים שהוא לא מבין, ולא שומעים, וקובעים גורלות של בני אדם. גורל ממש של חירותו, בלי ששומעים אותו בכלל.

אנחנו הצענו נוסח כאן בוועדה, יותר מחייב, כלומר אם היו מממשים את החוק כפי שהוא, לא היתה לנו בעיה כמעט, אבל מאחר שלא, אנחנו הצענו נוסח שאומר שכן צריכים לדבר עם האיש, ולהסביר לו, ואם הוא כן רוצה, הוא יבוא, כלומר לא שרופא יכול סתם לתת פטור, בלי שהוא יודע אם הוא מבין או לא.

המשמעות היא שיהיה עומס מסוים על משרד הרווחה, על העובדים הסוציאליים, יותר. היום זה יהיה הרבה יותר בגלל שלא מממשים את החוק, לפי הבנתנו; אם היו מממשים את החוק, יכול להיות שהעומס היה קטן יותר. היה דיון ארוך בוועדת שרים לענייני חקיקה אתמול, ובוועדת שרים אושר בסופו של דבר נוסח, שאומר שנעשה פיצול, ונוציא נושא אחד של האפוטרופוס, מחוץ לחוק. עליו נלביש את הנושא של השמיעה של בית המשפט, והמנכ"לים יישבו ויכינו את זה, וכמובן, תהיה לזה התייחסות גם בתקציב 2017, שיוסיפו תקצוב לנושא הזה, אם יחליטו. זה הנוסח של ועדת שרים.

אני פונה אליכם, משרד הרווחה. אין לנו עניין ללכת נגד. אפשר להעביר את החוק הזה גם עם האופוזיציה. אין לנו עניין כזה. זה חוק, זו בשורה אדירה. זה חוק שבו יש, מעבר לנושא של אפוטרופוס, יש מהלך שלם של ייפוי כוח. גם יש כבר התחלה של תומך החלטות. זו בשורה אדירה. ודווקא בנקודה מאוד מרכזית אנחנו כאילו מוציאים אותה מהחוק. נטפל בה בהמשך אמנם, אבל מוציאים אותה מהחוק. אני מרגיש עם זה נורא. אני צריך להסתכל מחר על עצמי בראי ולומר: העברנו חוק כל כך נפלא, עם כל התוספות, ודווקא את הנקודה הזאת הפרשנו וכו'.

אז מה שאני מבקש, מתחנן כמו שאומרים, שנעשה את זה הפוך – נכניס את הנוסח שאנחנו מדברים עליו, בחוק, ונעשה לו תחולה לעוד שנתיים, כלומר שבינתיים נדע מה קורה עם ייפוי הכוח. יכול להיות שייפוי הכוח יתחילו לעבוד, ויורידו בכלל מכל העומס. בי"ת, יעבור תקציב 2017, שבו המנכ"לים, שיצטרכו לגבש את החוק הזה, עדיין יישאר הנושא ששני השרים – משפטים ורווחה – יחד עם האוצר יצטרכו לגבש את כל התקנות של זה. בינתיים הם ידונו, ואם הם יחליטו שזה ראוי, יוסיפו לו תקציב ב-2017. מצד שני, הם יבדקו גם מה קורה עם ייפוי הכוח. אם זה מתחיל לעבוד ומוריד את העומס, יכול להיות שזה מצוין. אם בסופו של דבר יחליטו שלא, בחוק ההסדרים של 2017 - ובינתיים העסק בכלל לא חל - יסדרו את זה בנוסח שהשרים יגבשו לצורך העניין, אבל לפחות כשאנחנו מעבירים את החוק, שמנו בחוק משהו שאנחנו לא מתביישים בנקודה המרכזית הזו. זו בקשתי, לעשות. בפועל זה יהיה אותו דבר. בפועל בשנתיים הקרובות זה לא יופעל, ולא יהיה עומס כספי, והשרים יגבשו את כל מה שצריך, ואם הם יחליטו שכן להוסיף תקציבים, יחליטו לשנות בחוק ההסדרים, יהיה זמן עוד לפני שזה יעבוד, לשנות. יראו גם מה קורה עם ייפוי הכוח. יכול להיות שיפתרו את העניין ויורידו את העומס. המון דברים יישארו; רק הנקודה – שלפחות שמנו את זה בחוק שאנחנו מעבירים, שהוא חוק – אני אומר לכם שוב – חוק היסטורי. זו בקשתי.

יעל גרמן (יש עתיד):

זו בקשתנו של כולנו.

הכנסת

היו"ר ניסן סלומינסקי:

של כל הוועדה. מתוך הלב אני אומר. אין כאן חשבונות. זה קואליציה, אופוזיציה. זה משהו שקשור ללב, שלא משנה באמת כלום. אין כאן כסף, לא צריכים להוסיף כסף בשנתיים הקרובות, ואפשר יהיה לשנות את זה, אבל לפחות כשסוגרים חוק, לפחות שנרגיש שעשינו את מלאכתנו על הצד הטוב ביותר, ואחר כך נראה איך הדברים יתגלגלו.

יעל גרמן (יש עתיד):

אני רוצה להוסיף מילה, בבקשה. למעשה התוצאה הסופית לא תשתנה, כי הבנתי שהסיכום היום הוא, שהתקבל בוועדת שרים אתמול היה, שתקום איזושהי ועדה של מנכ"לים - של מנכ"ל משרדי הרווחה, האוצר והמשפטים, שישבו ויראה באמת כמה תקנים. הוועדה הזאת תקום בעוד שנה, ואז אפשר יהיה לשנות.

למעשה מה שאומר היושב-ראש, או מה שאנחנו מבקשים, הוא בדיוק אותו דבר, רק שזה יהיה בתוך החוק. בשנה לא ייגעו. בשנה הזו תשב הוועדה של המנכ"לים - - -

קריאה:

שנתיים.

יעל גרמן (יש עתיד):

שנתיים? עוד יותר טוב. ועדת המנכ"לים תשב ותדון ותראה. והיה ובאמת יגיעו להסכמה, יש לנו החוק. לא הגיעו להסכמה - כפי שאמר היושב-ראש - אפשר לדחות את זה בחוק ההסדרים.

הלכנו כברת דרך כל כך ארוכה. לא כל יום מדינת ישראל עושה רפורמה כל כך משמעותית. זו באמת רפורמה משמעותית. אנושית ומקצועית ותפישתית. הנושא הזה אפילו קיים בחוק. אנחנו אפילו לא מבקשים להוסיף משהו שלא קיים בחוק. אנחנו רק מבקשים לעגן את הזכות שקיימת בחוק, לעגן אותה עוד יותר בחוק. זה תלוי בחוק.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב. רינת. אנחנו מברכים אותך פעם שנייה על כניסתך וכו'.

רינת ויגלר:

תודה רבה. רינת ויגלר, היועצת המשפטית, משרד הרווחה. ראשית, אנחנו באמת מברכים על המהלך הזה, והתוצאות של השינויים האלה שהחוק יביא לידי ביטוי, אני בטוחה שיינתנו את ביטויים בשטח בהקדם, אפילו שחלק מהדברים נכנסים לתוקף בשלב מאוחר יותר. ייפוי הכוח נכנסים לתוקף רק בעוד שנה, כך שאת האינפוט שלהם על המערכת נוכל לדעת רק בהמשך.

יש לנו חיזוק מאוד רציני של כל הנושא של חוות הדעת, שאמורות להיות בסיס למינוי אפוטרופוס. ברגע שחוות הדעת והאופן שבו הן אמורות להיכתב יבואו לידי ביטוי בתקנות, הדבר הזה ייתן מענה למה שאמר היושב-ראש לגבי האופן שבו היום מוגשות חוות דעת לבית המשפט. הדברים האלה ייתנו תמונה הרבה יותר רחבה לגבי מצבו של האדם שמועמד לאפוטרופוס.

אני רק רוצה לומר שלעניין השמיעה, העובדה שהדברים שנאמרים כאן, לפיהם אין היום שמיעה, לא היו מדויקים. יחד עם זאת, הסכמנו כולנו, כל מי שיושב כאן סביב השולחן, הסכים לכך שהדברים לא נעשים באופן שבו הם צריכים להיעשות. בדיוק איפה הקשיים, והאם הקשיים הם עד כדי כך קיצוניים - על זה יש מחלוקת, אבל ודאי, אנחנו מסכימים לכך שצריך לטייב את המצב הקיים. על זה אין מחלוקת. מי שמעונין להביע דעה ויכול להביע דעה, צריך להיות חלק מההליך שמתקיים לגביו. על זה אין מחלוקת. לכן הנוסח הנמצא הקיים כיום בחוק, מאפשר את זה ומחייב את זה.

השינוי המוצע אמור להביא בעקבותיו הכנסה של כאלה שקודם כל, לעמדתנו, אין מקום, מנקודת המבט של הזכות שלהם והטובה שלהם, אין מקום לגרור אותם לבתי המשפט. מעבר לזה, אנחנו חושבים

הכנסת

שאותה הרחבה, יש מקום לדון בה ולפרוט אותה למקרים, למצבים על-מנת באמת לאפשר את השמיעה האמתית. אנחנו לא רוצים ליצור מצב שגם התיקים שגם היום נשמעים - - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני מבין - -

רינת ויגלר:

בשורה התחתונה, אדוני, הבאתי את ההצעה בפני השר. כרגע העמדה שאני מונחית לגביה, אני גם רוצה לומר שזה לא רק משרד הרווחה על עורכי הדין שלו והעובדים הסוציאליים; יש פה עלויות מעבר. העמדה כרגע היא שלי, כמי שמונחית על-ידי שר הרווחה, היא לא לסטות מהעמדה של ועדת שרים, לפיה יהיה פיצול, תהיה ועדת מנכ"לים, ואני מקווה שנוכל להביא עד כמה שיותר בהקדם - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש מחויבות של ועדת שרים לענייני חקיקה, שאכן זה ימצא את פתרונו - מלא או חלקי - בתקציב 2017. כך אמר לי נציג האוצר.

רינת ויגלר:

ההחלטה של ועדת שרים, שלצערי, אין לי אותה מילה במילה, אבל ההחלטה היתה שתוקם ועדת מנכ"לים, כפי שאדוני אמר, ויתקיימו דיוני תקציב במסגרת תקציב 2017. זה מה שאני יכולה לומר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

רבותיי, מאחר שגם משרד הרווחה נשאר בדעתו בעוצמה, וגם האוצר, כמה שניסיתי עד הרגע עוד, יש התנגדות לסטות מההחלטה של ועדת השרים; עד הרגע אנחנו עוד בודקים - אני לא רוצה שזה יעיב על העוצמה האדירה של החוק. חבל, יכולנו להוסיף עוד קצת, שזה יהיה, אבל גם אם לא, נרד, כי אנחנו רוצים שהכנסת תצביע על זה פה אחד, כי זו חגיגה גדולה, עצומה, אז אני רוצה שהכנסת תצביע על זה פה אחד, ולא שחלילה יתחילו קואליציה-אופוזיציה. בנושא הזה נקבל את ההחלטה של ועדת שרים, ונפעל בהמשך שכבר לתקציב 2017 יימצאו התקציבים כדי שאפשר יהיה לעשות את השינוי שאנחנו נעשה. לצורך זה, אנחנו קודם כל נעשה פיצול, כדי שעל הגדם שאנחנו מוציאים החוצה, עליו ייבנה הנושא שעליו אנחנו מדברים, של שמיעת הנוסח שבו - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

יש לי שתי הסתייגויות שצריך להצביע עליהן. הגשתי שתי הסתייגויות.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

את רוצה כן להצביע על ההסתייגויות?

יעל גרמן (יש עתיד):

ודאי. איזו שאלה? אולי יהיה רוב בעד ההסתייגות?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני הרי יכול להגיע לרוב כאן בוועדה. זו עמדתך, ואת יודעת שהשגתי את זה - - -

יעל גרמן (יש עתיד):

ניסן, אתה יודע שיש לנו הפרדת רשויות. אמנם לכאורה. בכל זאת, אנחנו הרשות המחוקקת. אני מבינה שוועדת שרים קיבלה את ההחלטה, זאת הממשלה, אבל יש גם לגיטימציה לכנסת לקבל החלטה שנוגדת את ועדת השרים. אולי זה מה שיקרה.

הכנסת

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אני מסכים, אבל רציתי שגם אנחנו כוועדה – מאחר שאת יודעת, שההצעה הזאת היא הצעה ראשונית שלי, רציתי שגם בוועדה נעביר את זה ב- - -

מיכל רוזין (מרצ):

זה לא אומר שלא נתמוך בהצעה. גם לפרוטוקול. החגיגה היא חגיגה של דמוקרטיה. זה חלק מהחגיגה. זה בסדר. זה לא דבר רע. זה דבר טוב.

יעל גרמן (יש עתיד):

אולי יהיה רוב להסתייגות, ויהיה עוד יותר חגיגה, וזה לגיטימי שהכנסת לא תסכים עם הממשלה. זו דמוקרטיה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי בעד ההסתייגות? שתיהן יחד. תגידי אותן.

יעל גרמן (יש עתיד):

הסתייגות אחת, להחזיר את הסעיף שהוצא ורוצים לפצל, והסעיף אומר שלפני מינוי אפוטרופוס ישמע בית המשפט את דעתו של האדם לו רוצים למנות את האפוטרופוס באופן המתאים לצרכיו, לפי חוק שוויון לאנשים עם מוגבלות - -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה שדיברנו כרגע.

יעל גרמן (יש עתיד):

נכון. אלא אם מטעמים שיירשמו, לא ניתן לברר את דעתו לעניין רצונו וכו'.

ההסתייגות השנייה לחילופין היא שאנחנו את הסעיף הזה נחיל רק בעוד שנה, ואני מוכנה ללכת עם היושב-ראש לעוד שנתיים.

רויטל סויד (המחנה הציוני):

למה?

יעל גרמן (יש עתיד):

כדי שיהיה פה רוב להסתייגות. קביעה כי החובה האמורה בסעיף 1 תחול תוך שנה או תוך שנתיים מיום פרסום החוק. אלה שתי ההסתייגויות. אז ההסתייגות הראשונה היא להכניס את הסעיף חזרה לחוק.

מיכל רוזין (מרצ):

ואז זה ייתן לך את השנה לעשות מה שאתה מבקש מהם ממילא.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הרי זה מה שהצעתי. זה מה שהתחננתי בפניהם. זה לא הולך במשרדים.

מיכל רוזין (מרצ):

אבל יש לך כוח.

הכנסת

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מה הכוח? שבסוף בהצבעה בכנסת יהיה פיצול בין קואליציה-אופוזיציה.

מיכל רוזין (מרצ):

לא יהיה. לא יפילו את החוק בגלל דבר כזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

קיבלנו גם מוועדת שרים דברים גדולים, כולל הכנסה לחוק של תומך החלטות. קיבלנו דברים. אי-אפשר לבוא - -

יעל גרמן (יש עתיד):

יש סמכות לכנסת, לא לקבל את דעת הממשלה. זה כוחה של הכנסת שהיא לא תמיד צריכה לקבל את דעת הממשלה. ואנחנו שנינו יודעים, שאם זה יידחה בשנה או בשנתיים, אנחנו מגיעים בדיוק לאותה תוצאה, רק בהבדל המהותי, שהחוק הרבה יתר שלם.

מיכל רוזין (מרצ):

גם תמיד יכולים להוריד את השנה המתנה הזאת. אבל ככה אתה שם להם טיימר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אתם לא צריכים לשכנע אותי.

מיכל רוזין (מרצ):

מה שאמרת קודם לפרוטוקול, שבשנה הזאת ינסו, זה לא יקרה. רק אם תשים להם טיימר בחוק -

היו"ר ניסן סלומינסקי:

זה כן יקרה, כי זו גם החלטה של ועדת שרים.

רבותיי, בצער רב, כי אצלי מקובל שאם אני הולך לוועדת שרים, ומוציא מהם הרבה דברים – אני יכול ללחוץ עד הרגע האחרון, אבל אז זהו.

נועה ברודסקי-לוי:

אז שנה או שנתיים?

יעל גרמן (יש עתיד):

אני מדברת על שנה.

נועה ברודסקי-לוי:

ובהסתייגות אחת שעוד שנה?

יעל גרמן (יש עתיד):

כן.

הכנסת

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ומה ההסתייגות השנייה?

יעל גרמן (יש עתיד):

ההסתייגות השנייה אומרת שהסעיף חוזר בחזרה. כל הסעיף שיצא, שאתם רוצים להוציא, חוזר.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

טוב, רבותיי. אני אומר בצער רב – מי בעד ההסתייגות של יעל גרמן – ירים את ידו.

הצבעה

בעד ההסתייגות – 6

נגד – 7

ההסתייגות לא נתקבלה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בצער רב, אני אומר, ההסתייגות נפלה.

מי בעד ההסתייגות של מרצ?

יעל גרמן (יש עתיד):

אנסה לשכנע.

רויטל סויד (המחנה הציוני):

המחנה הציוני מצטרף להסתייגות של יעל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תסבירי.

נועה ברודסקי-לוי:

לאותו סעיף, יש בקשה של סיעת מרצ לקבוע גם שלפני מינוי אפוטרופוס ישמע בית המשפט את דעת האדם, באופן המותאם לצרכיו, לברר את דעתו גם בהינתן התאמות, לפי חוק שוויון - - ובנוסף, לקבוע שכל אדם שמבקשים למנות לו אפוטרופוס או כל אמצעי מקביל אחר לפי חוק זה בכל הליך לרבות ערעור לפי חוק זה, יהיה זכאי לסיוע משפטי לפי חוק הסיוע המשפטי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי בעד ההסתייגות? מי נגד?

חיים ילין (יש עתיד):

נתת לנו רעיון...

הצבעה

בעד ההסתייגות – 6

נגד – 7

ההסתייגות לא נתקבלה.

הכנסת

היו"ר ניסן סלומינסקי:

ההסתייגות נפלה.

קודם הגשת הסתייגות?

יעל גרמן (יש עתיד):

נכון.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אז עכשיו שתיכן מבקשות רביזיה. בינתיים אין עוד רביזיות, רק אחרי ההצבעה. קודם נצביע על הפיצול. תסבירו אותו. עליו נלביש את הנושא הזה של השמיעה של האדם החסוי בנושא. אם תצביעו נגד, בסוף נישאר בלי כלום.

יעל גרמן (יש עתיד):

בכל אופן אנחנו נהיה בעד.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אבל אם לא יהיה פיצול, לא יהיה הנושא הזה לגמרי, אבל לא חשוב.

יעל גרמן (יש עתיד):

לא, לא. בואו קודם נצביע על הרביזיה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אי-אפשר. קודם צריך לקבל החלטה על החוק.

נועה ברודסקי-לוי:

העניין של הפיצול. מה שמוצע כאן הוא לפצל את התיקון לסעיף 33 כדי - הוא קובע מתי אפשר למנות אפוטרופוס, ולפצל אותו כדי שאפשר יהיה אחר כך לדון בעניין - -

אוסאמה סעדי (הרשימה המשותפת):

אם תיפול הרביזיה, אנחנו בעד הפיצול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

אם לא יהיה פיצול, בסוף יהיה לא זה ולא זה.

יעל גרמן (יש עתיד):

בפיצול נימנע. אנחנו נמנעים בפיצול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

מי בעד הפיצול, לפי סעיף 84ב? מי נגד?

הצבעה

בעד הפיצול – 7

הכנסת

נגד – אין
נמנעים – 6
הפיצול נתקבל.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הפיצול התקבל.

עכשיו נצביע על החוק.

מיכל רוזין (מרצ):

רביזיה על הפיצול.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא.

מיכל רוזין (מרצ):

הכול יהיה יחד הרי. חייבים.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

לא חשוב. רבותיי, בהתרגשות גדולה, באמת. זה חוק מהפכני באמת, שנותן תקווה גדולה לכל כך הרבה אנשים, שהגורל או הקב"ה קצת הסתיר פנים מהם, ונותן תקווה גדולה, שלא רק יהיה הנושא של האפורופוס, שיש לו פלוסים, אבל יש לו גם הרבה מנוסים, בטח אצל חלק מהאנשים, ונותן דרך חדשה של ייפוי כוח עתידי, ממש אפשרות למלא את רצונו של האיש עצמו, שהוא יוכל לקבוע מי האיש והדרך שיטפלו בו בהמשך, וגם הצלחנו להכניס בתוך זה גם את הנושא של תומך החלטות כרגל שאותה יפתחו במהלך השנה הקרובה, שזה מהפך אדיר וזה רגע חגיגי. אני מקווה שכולנו נצביע בעד, וגם בכנסת שנצביע בעד.

מי בעד לאשר את החוק, עם כל התוספות שהיו? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה

בעד החוק – פה אחד
החוק אושר בוועדה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

החוק אושר פה אחד.

אני רוצה להודות. זה הליך שלקח כל כך הרבה זמן.

מיכל רוזין (מרצ):

רביזיה?

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יש בקשה לרביזיה, אז נקבע אותה לשעה 13:00. אני רוצה להודות לכל חברי חברי הכנסת, לכל אנשי הממלכה שנתנו את נשמתם, ולכל אנשי הבית, שבאו לפה ללא לאות, תרמו באופן לא רגיל לעיצוב החוק. מגיע לכם יישר כוח עצום. אני רוצה להודות לכם. מוריה, בבקשה.

הכנסת

מוריה בקשי-כהן :

אני מרגישה שזה רגע מאוד-מאוד משמעותי מבחינתי, ואני חושבת שמבחינת כל מי שעסק בהצעת החוק הזאת. זה סוף של תהליך שארך שנים, ואני מרגישה שאנחנו בסופו של תהליך שהתחלנו אותו לפני שנים רבות. אני מרגישה היום מאוד מרוגשת להגיע לישורת האחרונה שלו.

אני חושבת שמה שיש בהצעת החוק הזו נוגע לכל אחד ואחד מאתנו, בין אם בעצמו ובין אם בני משפחתו והקרובים אליו. אני חושבת שעשינו מהפך של ממש בתחום הזה של הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות באופן שבאמת נתנו ביטוי לאוטונומיה של האדם ורצונו של האדם, שהוא-הוא כבודו, בין אם בייפוי כוח מתמשך, בין אם בהוראות בענייני אפוטרופוסות ובין בתומך בקבלת החלטות.

אני רוצה לומר תודה רבה-רבה ליושב-ראש הוועדה, לנועה ברודסקי-לוי, שעבדה ימים ולילות סביב ההצעה הזאת. אני חושבת שראיתם את מה שכאן מעל השולחן היה, אבל מאחורי הקלעים היתה המון-המון עבודה, ולהרבה-הרבה חברים שותפים שהיו פה סביב השולחן, ושהפכו ממש לחברים במהלך העבודה על הצעת החוק הזו. אני חושבת שהשותפות היפה שהיתה פה בין המשלה לבין הארגונים לבין נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ועוד רבים-רבים אחרים, אני חושבת שהיא תרמה לנוסח שהוא נכון, מאוזן, הוא באמת מקדם את הדברים בצורה שבסופו של דבר אנחנו נראה את הדברים בשטח. וכמובן, מה שמאוד-מאד חשוב, שאחרי החוק יהיה תהליך של הטמעה לציבור כדי שהדברים ייכנסו. אני מודה לכולם.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

תודה לך מוריה, שהובלת מצד הממלכה, את, איילת ואחרים. רונן, בבקשה.

רונן יצחק גיל :

תודה רבה. תסלחו לי שאני מאוד נרגש כרגע. ידעתי בימי חלדי לא מעט מהפכים ולא מעט מהפכות – גם ברמה האישית, גם ברמה הארגונית, גם ברמת הייצוג, ברמה הממלכתית. אני חושב שהיום אנחנו ניצבים בנקודה שאנחנו יכולים לומר שהשלמנו לא מהפך אלא ממש מהפכה.

כשהתחלתי את הפעילות שלי בתחום של מוגבלויות, מדינת ישראל בדיוק חתמה באותם זמנים על האמנה בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות באומות המאוחדות. אמרנו אז, שכדי שהדברים יקבלו משנה תוקף, יש כמה וכמה צעדים שהמדינה צריכה וחייבת לעשות. אחד מהם, ואחד המרכזיים שבהם, הוא שינוי המצב החוקי והחוקתי בעניין אפוטרופוסות בישראל; ושינוי של חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, כדי לבטא את הכבוד הבסיסי, כבוד האדם הבסיסי עבור אנשים עם מוגבלויות. עצם זה שאנחנו היום משלימים – נשלים אותו בהצבעה במליאה, בתקווה, בעוד כמה ימים, אבל אנחנו משלימים כאן את העבודה בוועדה, עבודה שבאמת היו לה שותפים רבים והרבה אנשים שנרתמו למאמץ, אבל רביזיה ומהפכה בחוק הזה זו בעצם ההתחלה של ההטמעה של האמנה בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות במדינת ישראל.

אני רוצה באמת להודות מקרב לב גם ליושב-ראש הוועדה, ברמה הכי אישית שיכולה להיות. אני יודע כמה היחס שאנחנו קיבלנו כאן הוא לא טבעי. אני יודע את זה, כי לצערי, אני רגיל במקומות אחרים ליחס אחר. ועצם היחס והכבוד שניתנו לנו כאן בדיונים מצביעים בעצם על הדרך. אז תודה רבה, ואנחנו נמשיך במלאכה.

מיכל רוזין (מרצ) :

שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

היו"ר ניסן סלומינסקי :

איילת.

אילת ששון :

אני לא רוצה להוסיף הרבה; רק להשתתף בהתרגשות הזאת. אנחנו כמשרד שנמצא בשטח, וחווה את הדברים שדיברנו עליהם יום-יום, לא תמיד רגילים שאנחנו מגיעים למקומות אחרים, שבהם

הכנסת

התיאורטיות צריכות להשתלב עם המציאות – לא תמיד רגילים לזכות לכזו הזדהות ולכזו הבנה שלא מגיעה מהשטח, ושכן מגיעה מהשטח. אני חושבת שהעשייה המאוד גדולה פה בתוך הוועדה נתנה לנו הזדמנות להיות בחברת אנשים שנעים להיות אתם, ושגם כשהם חולקים עלינו, הם עושים את זה בנעימות. ברור שיש מחלוקות, אבל הן לא צריכות להוביל לפיצוצים, ויש לכל אחד האילוצים שלו והנקודות שבהן הוא צריך להוביל משהו שפחות נשמע, או שפחות טוב לשמוע, או שפחות טוב לעשות. אבל בתוך כל הדבר הזה העשייה היתה מאוד-מאוד ברוכה, מאוד נעימה, מאוד משמעותית מבחינתנו.

אני לוקחת את מה שנאמר פה קודם, שאנחנו אחראיים על שלב ההטמעה, ונשתדל לעשות אותו בצורה הטובה ביותר, כי אנחנו באמת מחויבים לנושא, לאוכלוסיות. אני רוצה להודת ליושב-ראש ולחברת הכנסת גרמן, שליוותה אותנו בצורה הדוקה כל כך, וכמובן, לנועה, שבילינו אתה לילות כימים. העבודה אתה היתה מאוד נכונה, וזה לא מובן מאליו.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

תודה. יונית.

יונית אפרתי:

כמובן, אני שמחה מאוד להצטרף לברכות. זה באמת חוק שמקדם בצורה מדהימה את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ממקום באמת של ראייה רפואית, את המוגבלות, למקום שרואה את היכולות של האדם, ועד כמה הסביבה צריכה לשנות את עצמה כדי שהיא תוכל לממש ולסייע לאדם לממש את יכולותיו.

אני רוצה להצטרף לברכות ולעשייה המאוד-מאוד גדולה ורבה, עם הערכה מאוד גדולה קודם כל למוריה ולנועה ולכל מחלקת ייעוץ וחקיקה ולמשרד הרווחה, וכמובן ליושב-ראש, על הדרך שבה הובלת את הדיונים. עם כל המחלוקות פה עדיין הכול נעשה בצורה מאוד מכבדת, מאוד נעימה. היו פה עמדות שונות, וכולנו הרגשנו שותפים לאותה חקיקה משמעותית. הדרך שבה באמת הקשבת לאנשים עם מוגבלות, והדרך שבה אנשים עם מוגבלות יכלו לבטא באמת את מה שהם מרגישים, את הסיפורים האישיים, יחד עם העמדות והדעות, וזה לא מובן מאליו, וזה נעשה בצורה מאוד-מאוד מכבדת ובאמת ראויה לציון. תודה רבה. ברכות. וגם לדבר על השותפות של כולם - הממשלה, יחד עם הארגונים, יחד עם האנשים עם מוגבלות. באמת תודה רבה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

בבקשה.

מוריה בקשי-כהן:

שכחתי להודות לאנשים עם מוגבלויות, שישבו אתנו כאן בדיונים. אני חושבת שהם תרמו הרבה-הרבה לדיונים. וכמובן, בנוסף לכל מי שאמרתי קודם. שכחתי גם להזכיר את האפוטרופוס הכללי ומשרד הרווחה, שהיו אתנו שותפים מתחילת הדרך.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

פשיטתא. משרד הבריאות, משרד הרווחה.

מוריה בקשי-כהן:

אני באמת חושבת שהתרומה של האנשים שהופיעו כאן ודיברו על עצמם, מאוד-מאוד תרמה כאן.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יעל. נצמצם קצת. יעל וזהו, כי זה על חשבון ועדה אחרת, שאנשים מחכים בחוץ.

הכנסת

יעל גרמן (יש עתיד):

זו היתה חווייה מיוחדת, ללוות את החוק הזה כמעט מתחילתו, כמעט לאורכו. אני רוצה קודם כל לומר, שדיברו פה על מהפכה ועל רפורמה, אז אין לי ספק שיש פה רפורמה; לא רק רפורמה בכתב אלא רפורמה בתפישה. למעשה החוק הזה אומר, שגמרנו עם הפטרנליזם. גמרנו עם זה שאנחנו יודעים מה טוב למי שהוא שונה מאתנו, או אולי קצת מוגבל, אול אולי פחות יכול. אין. מהיום יש לכל אדם הרצון, ולנו יש החובה לשמוע אותו. זו הרפורמה התפישתית שנעשתה כאן. היא באמת נעשתה בשיתוף פעולה נדיר של כל מי שיושב.

אני הייתי מלאת התפעלות מיושב-הראש. יש לי הרבה מאוד חילוקי דעות אתו, ואני כועסת לפעמים בנושאים אחרים, אבל כאן למדתי להעריך אותו בצורה בלתי-רגילה. ניסן, הסבלנות שהיתה לך, הנכונות לשמוע כל אחד, לרדת לשורשו של ענין, להבין, ואם לא הבנו, לחזור שוב. הסבלנות, הנכונות, רוחב הלב – אין לי מילים.

ולאחר מכן גם לאנשי המקצוע שיושבים כאן וגם ליועצות המשפטיות. איזו נכונות, איזו פתיחות. אני מתחילה ממוריה, כי איך ניסן אומר – בממלכה מוריה מאוד-מאוד השפיעה. אבל גם ודאי אילת, שתרמה בצורה בלתי-רגילה, ותמי, ומרים, ומיטל, שלא נמצאת כאן, ומתוך הארגונים כמובן יותם. רונן לדעתי היה שחקן ראשי.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

הוא בן בית פה.

יעל גרמן (יש עתיד):

ורבי גם כן. ומשרד הבריאות, שאמנם ישבו בצד - גם טל וגם שרונה. אין לי מילים. אבל מעל הכול, מי שעבדה - אני לא יודעת איך – יום ולילה, לילה ויום - כמובן נועה. אין לי מילים. זו היתה חווייה בלתי-רגילה. כך נולד חוק טוב.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יישר כוח גדול. יותם, משפט.

יותם טולוב:

לא רציתי רק ששתיקתי תתפרש... אני המום מתהליך של חצי שנה. כנראה, כשעושים דברים נכון, קורים דברים נכונים. וגם לומר תודה ענקית-ענקית על האופן שבו זה נעשה ועל התוצאה המדהימה שהגענו אליה. תודה לכל הצד הזה של השולחן. תודה למוריה, שכבר לפני שבע שנים ישבנו בפעם הראשונה כדי לחשוב, איך עושים את זה, ולנועה, שאימצה את זה, וליעל גרמן, שלחמה פה בצורה מדהימה, ולך, יושב-ראש הוועדה, הערכה עצומה, על האופן שבו ניגשת לזה והובלת את זה. תודה רבה.

מוריה בקשי-כהן:

וגם לאורי שלומאי, שעבד פה קשה-קשה.

היו"ר ניסן סלומינסקי:

נכון. נועה.

נועה ברודסקי-לוי:

יש לי זמן למשפט אחד. אני באמת מתרגשת להיות חלק מסיום הליך החקיקה המאוד-מאוד מורכב וחשוב שהיה לנו כאן. רציתי להודות לכולם. אני חושבת שהשתתפות של כולם היתה כל כך משמעותית. אני לא רוצה לציין שמות, כי באמת תודה גדולה לכולם, אבל בראש ובראשונה כמובן למוריה ואורי שעבדו אתי צמוד לאורך כל התקופה הזאת. היו פה הרבה מאוד אנשים מאוד טובים ומקצועיים שתרמו לעשייה.

הכנסת

היו"ר ניסן סלומינסקי:

יישר כוח. אחרי כל הברכות אנחנו נועלים את הישיבה בנושא הזה. יהיה לנו ההמשך כשנביא את זה למליאה.

תודה רבה, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:45.